РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всї листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орґан Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVI. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота, 26-го жовтня 1918. Ч. 128. | VOL. XXVI. JERSEY CITY, N. J., Saturday, October 26, 1918. No. 128.

ВІДПОВІДЬ ПРЕЗИДЕНТА НА НОТУ НІМЕЧЧИНИ.

Аліянти на візване президента Вілсона приготовляють услівя розєму оружа з Німеччиною.

Український кабінет уступив.-Змаганя до поваленя большевиків і навязаня приязних зносин з аліянтами.

Австрійські Німці і полудневі Славяни проголосили намір утвореня самостійних держав.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

УКРАЇНСЬКИЙ КАБІНЕТ УСТУПИВ.

Українське правительство заявило ся за поваленем большевицького режіму.

ЛОНДОН, 24. жовтня. — **УКРАЇНСЬКИЙ КАБІНЕТ УСТУПИВ, як се доносить нинїшна німецька бездротна телеґрама.**

Український кабінет заявив ся за поваленем большевицького режіму і за навязанем приязних зносин з аліянтами.

УКРАЇНСЬКІ МІНІСТРИ ЗА ВІДБУДУВОЮ „ВЕЛИКОЇ РОСІЇ".

ЛОНДОН, 24. жовтня. — Німецька бездротна телеґрама, яка принесла вістку про уступлене українського кабінету, доносить також, **що українське правительство посьвятить ся від тепер праці над відбудованем „великої Росії", поваленем большевицького режіму і позисканем приязни аліянтів.**

ДОМАГАНЯ УСТУПИВШОГО КАБІНЕТУ.

ЛОНДОН, 24. жовтня. — **Український кабінет перед своїм уступленем предложив президентови кабінету жадане, щоби република на будуче йшла разом з тими частями Росії, які борють ся о відроджене краю, і помагали у всякий можливий спосіб повалити большевицький режім та старали ся піддержати на силї ті части Росії, які находять ся під гнетом большевиків.**

Кабінет зажадав також, щоби Україна використала час від тепер до сподіваної загальної мирової конференції на навязане приязних зносин зі західними европейськими державами і краями поза межами Европи.

ВАЖНА І ПИЛЬНА СПРАВА.

Секретар Українського Комітету четвертої Позички Свободи дістав від федеральних властий припоручене, щоби він в протягу чотирох днів виготовив як найдокладнїйший звіт, скільки Українців в другім федеральнім резервовім дистрикті закупили бонди четвертої Позички Свободи і на яку суму. У сім звіті має бути подане імя і назвиско кождого Українця, який купив один чи більше бондів, сума і місце закупленя бонду та місце замешканя.

Окрім того компетентні власти жадають, аби екзекутива Українського Комітету предложила Головному Комітетови в Ню Йорку, скільки бондів четвертої Позички Свободи закупили ті Українці, які мешкають поза другим резервовим дистриктом, то значить: всї Українці, проживаючі під пору на земли американській. В тім случаю вистарчить лише назва місцевости і загальна сума бондів, закуплених в данїй місцевости Українцями.

Із тих подвійних (поіменних і загальних) звітів екзекутива Головного Комітету (американського) виготовить відповідну реляцію і відішле її до Вашінґтону.

Коли місцеві Українські Комітети четвертої Позички Свободи, а де таких комітетів нема — поодинокі Українцї не пришлють своїх звітів в протягу трох днів, то Головний Комітет не буде міг виготовити на час потрібної реляції, а тоді — пропала вся наша праця, всї наші заходи і труди! Загальна українська справа вимагає, щоби американські власти знали, як списали ся тутешні Українцї при закупнї бондів четвертої Позички Свободи.

Родимці! На Вашу совість кладемо обовязок, аби Ви як найскорше вислали потрібні дати на адресу:

LIBERTY LOAN COMMITTEE,
Ukrainian Division,
37 Liberty Street, New York, N. Y.

Нехай ніхто не важить ся занедбати порушену у сїй відозві справу, бо час короткий, а федеральні власти на наші звіти чекати не будуть!

Земляки! Чи Ви уявляєте собі сей сором, який на нас впаде, коли ми не доручимо американським властям жаданих від нас виказів на час?...

Поспішіть ся! Одні других наганяйте до діла, бо инакше буде нам встид і ганьба!

УКРАЇНСЬКИЙ КОМІТЕТ ЧЕТВЕРТОЇ ПОЗИЧКИ СВОБОДИ ДРУГОГО ФЕДЕРАЛЬНО РЕЗЕРВОВОГО ДИСТРИКТУ.

СПРАВА МИРА.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

ВІДПОВІДЬ ПРЕЗИДЕНТА ВІЛСОНА.

НЕ МИРОВІ ПЕРЕГОВОРИ, АЛЕ ЦІЛКОВИТА ЗДАЧА НА СЛУЧАЙ, КОЛИ ВІЛЬГЕЛЬМ ЛИШИТЬ СЯ ПРИ ВЛАСТИ.

Президент робить аліянтам предложене в справі розєму оружа.

ВАШІНҐТОН, 23. жовтня. — Зміст відповіди Злучених Держав на мирову ноту, прислану Німеччиною до президента Вілсона, звучить:

Від секретаря заграничних справ до посла, який тимчасово завідує німецькими справами у Злучених Державах.

ДЕПАРТАМЕНТ ЗАГР. СПРАВ, ДНЯ 23. ЖОВТНЯ 1918.

Поважаний Пане!

Отсим маю честь потвердити відобране Вашого письма з дня 22. с. м., в якім Ви переслали ноту німецького правительства з дня 20. с. м., і повідомляю Вас, що президент поручив менї дати слїдуючу відповідь:

Одержавши торжествене і виразне запевнене німецького правительства, що воно без застереженя приймає всї услівя, наведені президентом в його промові в конґресї Злучених Держав дня 8. сїчня 1918 р., і принципи згоди, проголошені в його пізнїйших промовах, а передівсїм в промові з 28. вересня 1918 р., що воно бажає приступити до обговореня подробиць сих услівий, та що се бажане і сей намір не виходить від тих, які доси диктували німецьку політику і вели теперішну війну в імени Німеччини, але від мінїстрів, які говорять в імени більшости парляменту і переважаючої більшости німецького народу, і дальше одержавши від теперішного німецького правительства виразне запевнене, що німецькі зоружені сили будуть заховувати як на суші так на воді людяні правила цивілізованого веденя війни, президент Злучених Держав є тої гадки, що він не може відмовити, щоби війти в справі розєму оружа в порозуміне з правительствами, які є зединені зі Злученими Державами.

Він вважає однак своїм обовязком ще раз повторити, що одинокий розєм оружа, який він думає взяти під розвагу, може бути лише того рода, щоби Злучені Держави і з ними зединені держави позістали в змозі змусити сповнити маючі ся евентуально перевести зарядженя і унеможливити відновлене воєнних кроків зі сторони Німеччини.

Тому президент предложив свою переписку з теперішними німецькими властями правительствам держав, з котрими правительство Злучених Держав яко війну ведуча сила є в союзї, і зробив предложене, щоби на случай, коли би сї правительства були склонні на підставі згаданих услівий і принципів заключити мир, візвано їх військових дорадників і військових дорадників Злучених Держав виготовити для зединених проти Німеччини правительств услівя, які є конечні до розєму оружа, котрий дав би вповні охорону інтересам причасних народів і неограничену власть зединеним правительствам в подробицях забезпечити і перевести мир, на який німецьке правительство вже згодило ся, під застереженем однак, що вони такий розєм оружа з точки військового погляду будуть вважати за можливий. Коли би такі услівя розєму оружа були предложені, то їх принятє зі сторони Німеччини було би найлїпшим дійсним доказом, що вона без обмеженя годить ся на услівя мира і принципи, які становлять точку виходу для цїлої акції в справі мира.

Президент вважав би се браком ясности, коли би не подав в можливо як найяснїйший спосіб причини, задля котрої мусить ся вимагати надзвичайної осторожности. Хоч як велике значіне і вагу здають ся мати зміни в конституції, про які говорив німецький державний секретар загр. справ в нотї з дня 20. с. м., то всеж таки годї добачити, щоби принцип відповідальности правительства супроти німецького народу був вповні переведений, або щоби були гарантії або такі були в плянї до переведеня в цїли запевненя зміни в принципі і практицї, в справі котрої тепер осягнено частинну згоду. Також не видно, щоби дійшли до самого ядра теперішних трудностий. Можливо, що слїдуючі війни будуть находити ся під контролею німецького народу, але теперішна війна під нею не находить ся, а тепер якраз о теперішну війну розходить ся. Є очевидним, що німецький нарід не має средств підчинити військові власти держави волї народу, що власть пруського короля щодо контролї над політикою держави не зменьшила ся та що рішаюча ініціятива находить ся всеще в руках тих, котрі доси були панами Німеччини.

Маючи переконане, що цїлий сьвітовий мир залежить тепер від ясних слів і простої акції, вважає президент своїм обовязком заявити, не роблячи притім зусиль лагодити може остро виглядаючі слова, що сьвіт не буде і не може вірити словам тих, котрі доси були панами німецької політики, і ще раз звернути увагу на те, що правительство Злучених Держав при заключуваню мира і старанях, щоби направити безконечні раня і несправедливости сеї війни, може вести переговори не з ким иншим, лише з дійсними представниками німецького народу, які на підставі дійсних конституційних гарантій є правдивими пануючими в Німеччинї.

Коли би вони тепер мусїли вести переговори з військовими володарями або монархічними властями Німеччини, або на случай, коли би була правдоподібність, що вони з ними дотично міжнародних зобовязань німецької держави мусять вести переговори, то в такім случаю заходить потреба жадати капітуляції, а не мирових переговорів. Не дасть ся нічого через те зискати, коли ся найважнїйша точка не буде сказана.

РОБЕРТ ЛЕНСІНҐ.

До Пана Фредеріка Едерліна, тимчасового посла Швайцарії, якому поручено охорону німецьких інтересів у Злучених Державах.

НІМЕЧЧИНА МУСИТЬ ПІДДАТИ СЯ, А ЦІСАР ЗОВСІМ УСТУПИТИ.

ВАШІНҐТОН, 24. жовтня. — **АЛІЯНТИ НЕ ЗГОДЯТЬ СЯ НА РОЗЄМ ОРУЖА, ХИБА НА УСЛІВЯХ ЦІЛКОВИТОЇ ЗДАЧІ НІМЕЧЧИНИ.**

З ЦІСАРЕМ І ЙОГО ВОЄННИМИ ЛЬОРДАМИ НЕМА МИРОВИХ ПЕРЕГОВОРІВ, АНІ ТЕПЕР АНІ В БУДУЧНОСТИ.

Президент Вілсон виявив наперед свою остаточну постанову, повідомляючи нових представників Німеччини, що він годить ся сповнити їх просьбу і віднестись до аліянтів в справі розєму оружа і мирових переговорів.

Відповідь президента находить ся вже в дорозї до Берлїна. Вона зістала доручена вчера о год. 9-тій вечером швайцарському післови і небавом опісля в англійській мові передано її до телеграфічної стації.

СПОДІВАНІ УСЛІВЯ РОЗЄМУ ОРУЖА.

ВАШІНҐТОН, 24. жовтня. — **Військові услівя, які будуть поставлені Німеччинї на случай згоди зі сторони аліянтів на розєм оружа, є вже приготовлені.**

Вправдї ще нема згоди зі сторони всїх інтересованих правительств на всї услівя, але є дуже можливе, що на понизше наведені услівя всї правительства згодять ся.

Між услівями, над якими вже переведено дискусію і на котрі згодив ся ґен. Першінґ і військові представники аліянтів, находять ся слїдуючі:

1. Опорожнене з німецьких військ Альзації і Льотаринґії.

2. Опорожнене решти занятих німецькими військами земель бельґійських і французьких.

3. Опорожнене російської Польщі.

4. Віддане німецької фльоти підводних лодок аліянтам. Поставлене німецької фльоти під дозір офіцирів, представників фльоти аліянтів.

5. Заперестане виробу амуніції в німецьких фабриках і вислане комісий аліянтів до ріжних воєнних фабрик, щоби вони провірили, чи услівє зістало сповнене.

6. Обсаджене німецьких західних кріпостий для запевненя переваги військ аліянтів.

7. Постепенна демобілїзація німецьких військ, які находять ся на боєвім фронтї.

АЛІЯНТИ ВЖЕ ЗГОДИЛИ СЯ ЩОДО УСЛІВІЙ РОЗЄМУ ОРУЖА.

ЛОНДОН, 24. жовтня. — **АЛІЯНТИ ЗГОДИЛИ СЯ ВЖЕ ЩОДО УСЛІВІЙ РОЗЄМУ ОРУЖА З НІМЕЧЧИНОЮ, як се доносять одержані інформації.**

В НІМЕЧЧИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

НЕЗАВИСИМІ СОЦІЯЛІСТИ ВСТАВИЛИ У СВОЮ ПРОГРАМУ УТВОРЕНЄ СОЦІЯЛІСТИЧНОЇ РЕПУБЛИКИ.

Жадають безпроволочного освободженя Лїбкнехта.

АМСТЕРДАМ, 22. жовтня. — На зборах независимих соціялістів в Солінґен, уладжених в цїли повитаня Вільгельма Дітмана, який сидів у вязниці за зраду держави, а якого недавно випущено на волю, ухвалено одноголосно резолюцію, в якій **зажадано цїлковитої амнестії і безпроволочного освободженя д-ра Карла Лїбкнехта,** бувшого члена парляменту, який находить ся тепер у вязниці.

Дальше ухвалено вставити у свою програму **утворене соціялістичної републики.**

Збори, в яких брало участь богато тисяч независимих соціялістів, **ухвалили також вислати привітну телеґраму до саветського правительства в Росії.**

СПОДІЮТЬ СЯ ОСНОВНИХ ЗМІН В НІМЕЧЧИНІ.

Лїбкнехт і революційні соціялісти прийдуть до власти.

СТОКГОЛЬМ, 21. жовтня. — Про положенє, яке панує під теперішну пору в Німеччинї, надходять суперечні вісти. Стокгольмський кореспондент пресового бюра Вольфа, який недавно прибув з Німеччини, оповідає:

„Нарід є загалом сеї гадки, що вдарила година політичної свободи. Німеччина находить ся в передодни революції, яка вдоволить навіть найбільші сподїваня. По середині дороги не стане рух, який вже розпочав ся. Загальне бажане народу є цїлковите зрадикалізоване цїлої держави.

„Я розмовляв з робітниками, селянами і з людьми кляси висше образованої і всюди панувала гадка, що оборонна війна проти цїлого сьвіта має ще також внутрішне значінє — освободжене німецького народу через зломанє всїх оковів, які відділюють демократичну полудневу Німеччину від реакційної півночи, і дійсна злука німецького народу.

„Коли би аліянти намагали ся накинути диктований мир, сьвіт буде сьвідком видовища, якого ще дотепер не було. Німецький нарід повстане зі здвоєною силою до боротьби о свободу. Війна з 1813 р. буде в порівнаню з нею дитинною забавкою — боротьба о самовизначене, в якій кождий, чи він богатир чи робітник чи селянин, пожертвує все, що має.

„Між масами є замітний сильний рух в напрямі радикалїзму. Часи Шайдемана довго не потривають, може не більше як три або чотири тижнї. Він і його партія є нинї при власти, але завтра належить до Карла Лїбкнехта і революційних соціял-демократів".

Др. Карло Лїбкнехт на волї.

АМСТЕРДАМ, 22. жовтня. — Фрідріх Еберт, провідник соціялістів в німецькім парляментї, повідомив нинї парлямент, **що д-ра Карла Лїбкнехта, бувшого члена парляменту, який був засуджений за зраду держави на вязницю, випущено вже на волю.**

Парлямент ухвалив вотум довіря канцлерови.

ЛОНДОН, 24. жовтня. — По **короткій дебатї німецький парлямент** ухвалив одноголосно резолюцію, одобрюючи звіт канцлера Максимілїяна, як се доносять вісти з Амстердаму.

Резолюція містить признане вотум довіря новому канцлерови.

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Російське правительство перенесло ся до Омска.

ВЛАДИВОСТОК, 17. жовтня. — Російське центральне правительство, яке находило ся доси в містї Уфі, перенесло свій осідок до Омска. Власть центрального російського правительства перенесено на кабінет мінїстрів.

Ґенерал Іванов, мінїстер війни, який прибув тут на нараду з військовими представниками аліянтів, заявив, що всякі непорозуміня зістали полагоджені.

Чічерін про революцію в Німеччинї і про упадок капіталїзму в західних державах.

СТОКГОЛЬМ, 22. жовтня. — Большевицький мінїстер загр. справ, Чічерін, в розмові зі шведським кореспондентом висказав свій погляд дотично Анґлії. У Фінляндії, говорив він, панує сильний ворожий настрій проти Німеччини і при помочи памфлетів ведеть ся сильна аґітація за союзом з Анґлією. Середні кляси є ворожо успособлені проти Німеччини і поражене Німеччини буде мати великий вплив на фінську політику.

Чічерін не укриває своєї радости з останнїх подій в Німеччинї, де пруський мілїтаризм розлїтаєть ся в куснї, але після його гадки по революції в Німеччинї мусить прийти упадок капіталізму в державах аліянтів. Чічерін подав кілька інтересних точок про небезпеку сьвітової революції.

„У Франції, сказав Чічерін, — правительство утворило нову армію попри свою армію правильну. Нова армія складаєть ся з неґрів і вона, коли французький пролетаріят розпічне акцію, на приказ Клеманса здавить в крови революцію французького народу. Аліянти спровадили собі також диких канадійських фармерів, які є спеціяльно вправлені до стріляня на анґлійських робітників, коли вони піднесуть якусь акцію. Вони, сторожі анґлійського капіталїзму, вже відзначили ся розбиванем робітничих зборів в Анґлії. Анґлія по революції в Німеччинї стане найсильнїйшою кріпостию реакції в Европі".

Большевизм на Литві.

КОПЕНГАҐЕН, 24. жовтня. — Вслїд за військами німецькими, які опорожнюють литовські землї на схід від Берестя Литовського, приходять війська російських большевиків і ширять „червоний терор" серед безборонних мешканців.

Два делеґати литовського народу прибули до Копенгаґен, просячи американське, французьке і анґлійське посольство о поміч. Вони просять о прислане американського, французького або анґлійського війска.

(Продовжене на сторонї 5-тій).

"SVOBODA" (LIBERTY)
The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized, July 31. 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	1.75	на пів року	1.75
3 months	1.00	на 3 місяці	1.00
In Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	2.00	на пів року	2.00
3 months	1.25	на 3 місяці	1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 цента.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 498 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

ВІД УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ В ПАРИЖИ.

Українці, що живуть в Парижи, столиці Франції, тому рік згуртувались були для просьвітно-культурної праці, а з уваги, що тепер буде рішатись доля України, вони заложили політичну орґанізацію, під назвою **Українська Центральна Рада в Парижи** під проводом Федора Савченка, професора висшої торговельно-промислової школи в Парижи. Ся Рада віднесла ся до „Свободи" і до Української Ради в Америці телеґрафічно і в кількох письмах, взиваючи американських Українців до співділаня з Українцями в Парижи для освободженя України і злуки всіх українських земель. Наша часопись і Українська Рада в Америці віднесла ся до сеї справи дуже прихильно і відповіла вже телеґрамами і листами свою згоду до співділаня і помочі Українській Національній Раді в Парижи. — **Редакція.**

Подаемо отсе два письма, в яких Українська Національна Рада в Парижи звертаєть ся до загалу Українців в Злучених Державах.

Ті письма звучать:

I.

Conseil National Ukrainienne de Paris. Париж, 20. вересня 1918.

Вельми Шановний Добродію:

Незабаром буде рік, як ми Українці, перебуваючі в Парижи, зібрались у невеличкий гурток і провадимо культурно-просьвітну діяльність.

В останнім часі ми найшли моральну допомогу поміж послами французького парляменту. Вони дали нам пораду зібрати Українську Національну Раду в Парижи і представили нас французькому міністрови заграничних справ.

Оттак почали ми нашу справу в тяжку, лиху годину для нашої рідної країни, котрої серце і просьвітний мозок доси в руках иншої держави.

Нас ждуть години праці й боротьби за нашу волю і наші права. Але ми не журимо ся і не сумуемо. Є і в нас своя відрада і моральна допомога — се листи від жовнірів Українців, котрих кілька тисяч розкинуто по Франції.

Є у нас богато людий, готових посьвятити всі свої сили за красшу долю Вітчини, за її вільність та незалежність, за освободжене від якого-б то не було чужоземного ярма.

Дужеб ми дякували, як би Ви нам відповіли про Ваші думки та бажаня. Посилаємо Вам наш перший поклик, а теж проект публичної заяви, котрого ми не друкували ранійше, щоби передше порозуміть ся з братами в инших державах аліянтських.

Вам легко буде уявити собі, в яких обставинах ми тут працюємо.

Як що з першого разу ми ставимо Вам усі ті питаня, ранійш ніж добре познайомились один з одним, то тільки знаючи, як довго приходить ся ждати тепер відповіди.

Напишіть нам можливо як найбільше про Ваші думки і погляди в справі сучасного і будучого становища України.

Проф. Федір Савченко,
голова Української Національної Ради в Парижи.

II.

Conseil National Ukrainienne de Paris. Париж, 7. вересня 1918.

Українці!

Звісно Вам, що вже по два по три роки, як сформувались в Парижи національні комітети у инших Славян: Чехів, Поляків, Сербів?

Тепер вони мають великий вплив у правительств аліянтів і мають силу допомагати своїм землякам. А з уваги, що побіда неодмінно буде по стороні аліянтів, то в часі мирових переговорів сі комітети зможуть промовити своє власне слово і постояти за красшу долю своїх народів.

Не забувайте, що в сю хвилину находить ся під тяжким чоботом Німців та Австрійців і Мадярів рідна Мати-Україна! Наші діти, наші брати і батьки — під ярмом у Німця!

Для оборони свободи України в останних днях сформувала ся в Парижи УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА РАДА, яка поставила собі метою отсі ціли:

1. Обєднати щирих Українців, проживаючих на французькій землі і перевести їх статистику.

2. Представити аліянтам, що Українці вороги Німеччини та Австро-Угорщини.

3. Боротись проти німецького впливу на Україні.

4. Вивідуватись про дійсні відносини на Україні і видавати українську часопись в Парижи для інформованя французького народу про сї відносини. (Для сього треба богато гроший.)

5. Помагати нашим братям іміґрантам, проживаючим у Франції, морально й матеріяльно (для сього теж треба богато гроший).

Членські вкладки, щоб стати членом Української Національної Ради в Парижи, такі: Почесні члени: 100 франків (20 долярів) що року; звичайні члени, цивільні: 25 франків (5 долярів); жовніри 15 франків ($3.50), або скільки хто зможе.

Допомагайте, скільки хто зможе Українській Національній Раді в Парижи.

ЗА УКРАЇНСЬКУ НАЦІОНАЛЬНУ РАДУ В ПАРИЖИ:
Проф. ФЕДІР САВЧЕНКО, голова;
ЯКИМЧУК, ґенеральний секретар.
ПАЛІЙ, САЄНКО, члени У. Н. Ради в Парижи.

ЗАПИСКИ.

Знаменита відповідь.

Дня 23. с. м. президент Вілсон поручив міністрови заграничних справ Ленсінґови дати відповідь німецькому правительству, в якій є сказано, що правительство Злучених Держав може переговорювати тільки з представниками німецького народу, які опирали би ся на дійсній конституції і мали повну власть в Німеччині; однак коли би мусіло переговорювати тепер з військовими господарями і монархічними самодержцями Німеччини, то мусить жадати не мирових переговорів але піддачі.

Сі слова президента американської републики звернені до німецького народу. Коли німецький нарід візьме власть в державі в свої руки, то тоді Злучені Держави можуть з такою народоправною державою вести переговори; можуть дискутувати всякі спірні справи і зробити договір як нарід з народом. Колиж німецький нарід дальше не буде мати власти у своїй державі і коли його голос дальше не буде мати значіня, а натомісць уся власть в державі буде в руках пруського короля, а німецького цісаря, його прибічної союзної ради, одвічального перед ним канцлера, пруської шляхти і вояцької касти, — то американська република не буде вдаватись в переговори з державою, правленою в той спосіб, а буде домагатись її здачі, аби противники в той спосіб правленої держави самі своєю силою і волею привернули сьвітовий мир.

Слова сказані ясно і виразно і німецький нарід їх так повинен зрозуміти. Пора найвисша, аби він скинув з себе власть Гогенцолернів і ще 21 королів і князів та їх союзної ради і військової касти Гінденбурга та Людендорфа і тої пруської шляхти, що є підставою сеї цілої німецької неволі.

Німецький нарід вже бачить, скільки не лише другі народи, але й він сам натерпів ся через ту пруську неволю, яку доси спокійно ще переносив на своїх плечах. Ся неволя вже зачинає хитатись, а коли би німецький нарід станув рішучо до боротьби, то міг би легко її повалити.

Коли німецький нарід освободить ся зі своєї неволі, то покаже, що вміє постояти за свою честь, яку Гогенцолерни і Гінденбурги замазали і стане разом до родини вільних народів.

Велика заслуга буде в тім Злучених Держав, а спеціяльно президента Вілсона, що подав помічну руку німецькому народови понад голови Гогенцолернів і їх прихвостнів.

Тоді не лише німецький нарід зажив би свободою, але і другі народи свобіднійше відітхнули би, бо не потребували би зоружуватись на безголове та видавати всі свої скарби і всю свою силу на війско і на війну.

Також і Україна відітхнула би свобіднійше, бо позбула би ся прусацьких наїзників.

Німецький нарід дістав ультимат від президента Вілсона і або зробить порядок зі своїми самодержцями — або оставить їх дальше при власти і мусить приняти се, що ті самодержці йому зготовлять.

РОЗТРЯСІМ СВОЮ СОВІСТЬ!

Нема на сьвіті такого чоловіка, щоб йому щось в житю не бракувало, і нема на сьвіті такого чоловіка, щоб він у своїм житю собі всьо вигодив. Таксамо нема на сьвіті такого народу, щоб йому щось не бракувало, і нема на сьвіті такого народу, щоб він мав то всьо, чого він хоче.

Нема тут нам, Українцям, чого тaїти ся, ані поза себе ховати, або встидати ся, що нам найбільше лихо, найбільша біда, найбільша зневіра все заглядає в очи. Усе те можна дуже ясно бачити хоч би з нашої преси в Америці. А та преса? — Боже милосерний!...

Ми знаємо, серед яких обставин наша преса тут в теперішнім часі виходить, а ніхто з нас не думає, як воно на будуче буде, ніхто не хоче зрозуміти (таке маєть ся враженє), що преса є зеркалом культури даного народу.

Треба сказати, що у нас не можна удержати преси на будуче, як воно між тами так дальше буде, як є дотепер. Адже знаємо, що ми до днесь не маємо ані одної часописи, в якій не було би тої непотрібної „полеміки", яку ведуть між собою наші інтелігенти. Що день, два, то все щось нового, щось ворожого одних провідників на других. Се не повинно мати між нами місця в таким крутім часі, який є тепер. Тут треба інтелігенції чесної, щоб нарід можна чим скорше освідомити з того царства темноти і безграмотности.

Богато, богато тут треба доложити сил і старань, аби ми, Українці в Америці могли вже раз злучити ся в одну могучу та сильну громаду. А хто-ж тут сему винен, як не наша інтелігенція? Що дня чуємо якісь жалоби, нарікaня, образи гонорів і т. п. А нарід, хоч трошки і просьвічений і горнеть ся до купи, — як учуе або прочитае такі незгоди, то геть упадае на дусі.

Серед таких обставин і наша сила, яку тепер маємо, і наша будучність упадає, а не зростає.

Годить ся згадати, що ми наших заслужених людий, які пішли в нарід для ширеня між ним правдивої просьвіти і поступу, ще й до нині не вміємо оцінити, не вміємо признати за ними того, що їм слушно належить ся. Але на дальше так не повинно бути! Ми-ж не можемо бездільно дивити ся на таке деморалізоване народних мас, бо тепер час прикрий, важкий, смутний і дорогий для нас. Ми мусимо трошки застановити ся над своєю будучностию.

Подумаймо найбільше над тим, чи хоч одна наша часопись буде виходити на будуче, коли ми не вийдемо з блудної дороги на ясний, отвертий шлях. Заносить ся на те, що тутешна наша іміґрація може легко упасти або і загинути, як ми не зберемо ся до купи. А коли ми будемо всі солідарно громадити ся, лучити ся, учити ся і шанувати ся, то тоді ми так страшно не можемо упасти, бо в такім случаю ми моглиб утримати хоч одну часопись. Але, братя, треба зняти той тягар, який двигае лиш кілька десяток, і розложити по рівній пайці поміж себе. Памятаймо, що приходить свобода для всіх народів, тож ми всі, діти одної Неньки, мусимо над сим застановити ся, мусимо витворити нормальні відносини, щоби не обтяжувати самих себе.

Український народе! Таж ми бачимо, які річи діють ся на нашій Україні, розуміємо ваґу тих річий, а дивимо ся на се байдужно, гейби воно нас зовсім не дотичило. Чомуж ми так робимо і чим сю нашу рівнодушність оправдати?

Український народе! Наше жите нидіє на всіх областях. Хто-ж відповість за сей наш занепад? В перший лінії наша інтелігенція, а то інтелігенція з розумом, з просьвітою і з політичними орґанізаціями.

Українська родино! Так дальше не може бути! Сю зневіру, яка тепер розсіла ся в наших умах, ми мусимо знищити! У кого є хоч крихітка політичного розуму і почутя народного, той мусить з цілого серця і з цілої душі ратувати наше політичне, культурне і народне житє. Загляньмо сьміло в очи лихови, яке ми заподіяли, і, як розумні лікарі, вичистім глибокі рани в нашім орґанізмі, щоби лиш уратувати здоровий корінь нашого житя.

Отже я взиваю всіх Українців, учених і неучених, богатих і бідних, до ідейного скріпленя своїх творчих сил. Зеднаним в одну ідейну громаду, сьміло підемо дальше і понесемо животворне сьвітло в безпросьвітну темряму. Тоді наша віра загорить ясним огнем на красшу будучність і на славу нашої Матери-України.

Іван Климашко.

Наша ґазета є присьвячена робітничій справі. Доля та судьба нашого робітника лежить нам на серци передівсім. Не дбаєм о зиск, тільки о твоє добро, мученику праці! — Передплачуйте „Свободу"! („Свобода", число 1-ше, 15. вересня 1893).

НІМЕЦЬКІ НАСИЛЬСТВА НА УКРАЇНІ.

Лондонський кореспондент нюйорської часописи „Ґлоб", Едвард Прайс Белл, прислав до своєї ґазети ось-таку депешу:

Лондон, 23. жовтня. — Від невтрального подорожника, який вихав зі стації Основа, недалеко Харкова, на Україні, у вересни, я дізнав ся слідуючі подробиці про німецьку окупацію:

„Німецькі війска прибували на Україну малими відділами. Та на стації Основа, зараз коло самого Харкова, прийшло до якогось малого непорозуміня, а Німці виявили своє невдоволене в той спосіб, що почали бомбардувати Харків. Населене міста тим вчинком Німців зістало болючо вражене, тим більше, що воно лагодило ся з сердечним принятем. Се ріжене не було подиктоване якоюсь особлившою любовю до Німців, а тільки тою обставиною, що люди трохи розсуднійші дивили ся на Німців яко на таких, що положать раз конець розбоям і анархії, спричиненим революцією. Та вони вскорі переконали ся, що в справі розбоїв Німці значно перевисшили московських большевиків.

„По першім малім відділі, який прибув до Харкова, стали приходити нові і вкороткі німецький ґарнізон в місті числив 38.000 людий. Він оставав під командою старшого ґенерала. Більша часть німецьких жовнірів належала до старших кляс, але було і много молодих жовнірів. І воно не тривало зовсім довго, коли „чорт став показувати свої роги". Німці, заледви примістившись по своїх кватирах, почали таку кампанію реквізицій, яка могла довести тільки цілий край до голоду. Кождого дня через зелізничу стацію Основа переходило від десять до дванайцять зелізничих поїздів, наладованих у щерть зрабованою поживою. Навіть і дітий рабували німецькі жовніри.

„В кождім селі уставлено малі відділи жовнірів під командою фельдфебля або підофіцира. І коли тільки той командант дізнав ся, що хтось в селі мав якісь припаси поживи, або взагалі щонебудь вартісного, він сейчас удавав ся там і дорогою реквізиції забирав те в імени німецького правительства, відмовляючи ся платити властителеви відповідну ціну за забрані річи. Властителеви давано бонд, який він міг міняти на гроші тільки в начальній німецькій команді в Харкові.

„В той спосіб селянин мусів за 600 карбованців віддавати корову, за яку сам заплатив 1.500 карбованців. В однім селі під Харковом селяни відмовили ся щонебудь віддати Німцям. Тоді Німці спровадили до села машинові кріси і проголосили, що коли селяни не зложать вимаганої від них скількости збіжа протягом двох годин, то відчинить ся на село огонь з тих крісів. Селяни піддали ся. Німці забирали по селах все, що тільки попало в їх руки, а особливо збіже, коні і вові. Омнібусова фірма в Харкові, власність одної бельгійської компанії, мусіла віддати Німцям 300 коний і насладком того трамвайовий рух устав. Дарем директор компанії протестував проти того рабунку перед німецькими властями, заявляючи, що вони його руйнують, а населеню прийдеть ся терпіти невигоду. Офіцири просто відповіли: „Ви певно представляєте собі, що ми тут прийшли по те, аби клопотати собі голови вашими справами. Нам іде тільки о те, щоби виграти війну і тому ми беремо все в тій ціли. А проче нас зовсім не інтересуе".

„Захованє німецьких вояків в Харкові було плюгаве. Вони були похожі радше на банди робітників ніж на жовнірів. Але німецький ґенерал, який мав свою кватиру в головнім готелю, велів військовій банді грати кождого ранку перед домом команданта і всіми способами давав цивільному населеню до пізнаня, що Німці прийшли тут на сталий побут. Один робітник, предкладаючи український пашпорт, дістав у головній кватирі відповідь, що сей пашпорт є неважний. „За рік — мовив урядник — будете мати німецькі папери, а тоді будете могли подорожувати з більшою свободою".

„Ценъзура в Харкові є незвичайно строга. Часописям вільно писати тільки про німецькі побіди. В місяци червни вони офіціяльно проголосили, що здобули Верден та що німецька армія поступила вперед і находить ся всего тільки кілька миль від Парижа. Два місяці тому назад німецький командант видав приказ, аби всі чужинецькі консулі виїхали з міста. Французький консуль, торговець вином, ведучий широкі купецькі інтереси і найбільше поважаний чоловік в місті, проживаючий там через 30 років, удав ся до харківського губернатора, котрий був одним з його найстарших приятелів. „Я вже тепер не можу зробити для вас нічого, — сказав губернатор — бо не маю ніякої власти. Мені лишено тільки мій титул". Слідуючого дня консуль виїхав.

„До иншого Француза, який жив у Харкові 20 років, прийшов німецький офіцир і сказав йому: „Уважайте себе воєнним бранцем. Тепер ми тут пануємо".

„Стацію в Основі геть розібрано, а всьо зелізо і будівляне дерево відіслано до Німеччини.

„Ось в такий спосіб Німеччина творить независиму републику".

У СЬВІТОВІЙ ПРОДУКЦІЇ НАФТИ ГАЛИЧИНА СТОЇТЬ НА 6-ТІМ МІСЦИ.

Сьвітова продукція нафтової ропи за 1917 рік сягнула до 500,651.086 бочок, після обчислень статистичного бюра Злучених Держав. На першім місци в статистиці нафтової продукції стоять Злучені Держави, які дали до сього числа 335,315.601 бочок, або 67% на загальну продукцію. По Злучених Державах іде Росія з 14%, відтак Мексико з 11%. Галичина стоїть на шестім місци, даючи на загальну продукцію 5,965.447 бочок, або трохи більше як 1%.

Протягом 60 літ, починаючи від 1857 року до 1917 року включно, сьвіт випродукував 6.989,567.246 бочок нафти, на що Галичина дала 148,459.653 бочок, або більше ніж 2%. Беручи тут під увагу бочку містоти 42 ґальони, то сьвітова продукція нафти за 1917 рік виносила 21,027,345.612 ґальонів, а продукція за останних 60 літ виносила 293.309,822.332 ґальони.

Понисше наводимо дві таблички, які вказують на позицію инших держав і краю у сьвітовій продукції нафти за 1917 рік і за останних 60 літ.

Продукція в бочках за 1917 рік представляеть ся в такім порядку:

Злучені Держави	335,315.601
Росія	69,000.000
Мексико	55,292.770
Голяндські Східні Індії	12,928.955
Індія	8,500.000
Галичина	5,965.447
Японія	2,898.654
Румунія	2,681.870
Перу	2,533.417
Тринідад	1,599.455
Арґентина	1.144.737
Єгипет	1,008.750
Німеччина	995.764
Канада	205.332
Італія	50.334
Инші	530.000

Знова 60-літна продукція представляєть ся в такім порядку:

Злучені Держави	4.252,644.003
Росія	1.832,583.017
Мексико	222,082.472
Голяндські Східні Індії	175,103.267
Галичина	148,459.653
Румунія	142,992.465
Індія	98,583.522
Японія	36,065.454
Канада	24,112.529
Перу	21.878.285
Німеччина	15,952.861
Тринідад	5,418.885
Арґентина	3,047.858
Єгипет	2,768.686
Італія	947.289
Инші	927.000

Так отже у загальній продукції нафти за протяг 60 літ Галичина стоїть на пятім місци, випереджуючи Індію, а в продукції за 1917 рік йде на шестім місци, по Індії. Але одно лише є лихо, а іменно, що галицька нафта находить ся в чужих руках. Є однак всі надії, що в будучности перейде вона в наші руки і на користь українського промислу. (B)

ВІДОЗВА

ДО ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ КОМІТЕТІВ І УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ.

По причині смерти бл. п. о. Рубиновича, секретаря Української Ради, просить ся отсим всі українські комітети і Українців взагалі, щоби звіти із закупна бондів четвертої Позички Свободи прислали на адресу:
UKRAINIAN COUNCIL OF AMERICA,
520 E. 6th St., New York City.

У звітах просить ся подати число Українців і суму, за яку закуплено бондів в дотичних місцевостях.

Сі звіти просить ся присилати як найскорше.

УКРАЇНСЬКА РАДА.

ДЛЯ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА І ПЕРЕДПЛАТНИКІВ „СВОБОДИ".

Хто зміняє свою адресу, нехай витне сю картку, долучить почтову марку за 5 центів і вишле на адресу:
"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

До Адміністрації „Свободи":

Залучаючи почтову марку на 5 центів прошу змінити мою адресу.

Моя стара адреса була:

Число відділу.................
Імя.................
Улиця.................
Почта.................

Нова адреса є:

Число відділу.................
Імя.................
Улиця.................
Почта.................

УВАГА: Член У. Н. Союза мусить подати число свого відділу у відносній рубриці.

ДОПИСИ.

З NEW YORK. N. Y.

Українці перед вівтарем Свободи.

Що Американці не аби як останними часами заінтересували ся нашими справами, може послужити і сей примір, що дня 19. жовтня с. р. власти дали нагоду Українцям явити ся громадно перед вівтарем Свободи, построєнім на пятій евені. На дуже короткий час перед згаданою датою повідомлено місцевий Український Комітет четвертої Позички Свободи, щоби і Українці, нарівні з иншими народами, представили прилюдно свою діяльність в державнім підприємстві. І при сій нагоді оказало ся, що нюйорські Українці вже бодай трохи зрозуміли, що то значить єдність і організація. В протягу одної доби заряд потрафив через товариства повідомити всіх о тій конечности.

Вже від самого рана згаданого дня ріжні народности за порядком, установленим головною кватирою, ставали громадно перед красно построєним вівтарем і там через своїх бесідників представляли Американцям свою працю в напрямі четвертої Позички Свободи. Для Українців визначено час між 8-мою а 11-тою годиною вечером. В означенім часі явило ся около 1.000 людий в Українськім Народнім Домі і відси в примірнім порядку з американськими й українськими прапорами удали ся на місце призначеня. В поході взяли участь також шкільні діти. Коли прийшли до вівтаря, застали вже велику товпу народу, переважно Американців. Товпа щораз збільшала ся, так що було кругло около 5.000 людий, які придивлялись українським учасникам та прислухували ся їх звітам. Вкороткі по прибутю прапорщики з прапорами поступили на підвисшенє, в слід за чим піднесено український прапор на дручок. Музика товариства ім. М. Лисенка приграла притім український гимн. Всі зняли капелюхи з голов, урядники салютували, а Українці до того співали слова гимну. Сама мелодія українського гимну надала дійсно сьвяточний вираз тій хвилі. По українськім гимні військова банда відограла американський гимн.

Опісля виступили бесідники в англійській мові. Перший з бесідників, який був відпоручником головної кватири, найперше представив присутним діяльність українського комітету. Короткими словами начеркнув наші національні аспірації, причім реальними словами вихваляв нашу льояльність до прибраної держави, як рівнож наш глибокий патріотизм супроти рідної вітчини. Підчас своєї промови бесідник старав ся вербувати нових підписчиків на бонди Свободи, в чім богато помагала йому поліція, яка дуже радо витала охотників. Для заохоченя обі музики приграли на жадане публики ріжні мелодії. Нових купців бондів зголошувало ся стілько, що не було приступу. Разом зібрано около 15.000 долярів.

Промова другого бесідника була для нас о много інтереснійшою, хоч би длятого, що він горячо апелював до зібраних, аби ті на кождім кроці попирали наші змаганя, бо вони остаточно є нічим иншим як стремлінем до визволеня одного з великих народів Европи, а тим власне народом є нарід український. Висвободженє українського народу не може ніколи мати меньшої ваги і вартости, як висвободженє инших народів, а що собі сей вільний американський нарід поставив на першу точку сеї великої війни. Що нарід сей заслугує на те, о тім може посьвідчити хоч би і сей примір, що Українці так горячо заняли ся закупном державних бондів. І богато більше подібних інтересних точок порушував бесідник, а що з його словами годили ся присутні, о тім можуть посьвідчити гучні оплески, яким не було кінця.

Пізно в ночи, бо около одинайцятої години, присутні розійшли ся, а Українці в рядах, як попередно, удали ся назад до Українського Народ. Дому, відки розійшли ся домів. Кождий вертав з веселою усьмішкою на устах і то не тільки тому, що при тій нагоді зібрано стільки гроший на бонди, але більше длятого, що кождий на власні очи переконав ся, що сьвідомійші Американці поділяють наші аспірації в їх повній основі. Коли так попровадять Українці се діло і в инших місцевостях, то з певностию прийдеть ся нам о много лекше представити нашу справу у Вашінгтоні, що є конечне, аби ми з сеї війни вийшли вільними і независимими.

Присутний.

———o———

З NEWPORT NEWS, VA.

Посмертна згадка.

З жалем приходить ся дивитись на ті домовини, в котрих десятками кождого дня вкладають тіла померших, найбільше робітників, котрих, наче косою цьвіт, стинає та страшна недуга, яку зовуть „еспанською інфлюенцією".

Нюпорт Нюс, Вірджінія, мале місточко, котре числить яких 35 тисяч населеня, потерпіло може найбільше через сю хоробу, яка без милосердя убиває кождого дня по кілька десяток самих молодих і здорових робітників, до котрих належав і наш брат, бл. п. Теодор Стадник, член 241-го відділу У. Н. Союза, в Провіденс, Р. Ай.

Померший Теодор Стадник походив зі скалатського повіту, з села Теклівки. Він приїхав до Злучених Держав 1913 р., до Провіденс, Р. Ай., де працював в користь нашого українського робітництва, бо сам був горячим Українцем. Хоч покійний великих заслуг між цілим нашим загалом не поклав, то все таки причинив ся між провіденськими товаришами до заснованя 241-го відділу У. Н. Союза. З великою радостию сповняв народну роботу у тім відділі і яко його урядник всіми силами старав ся приєднати наших братів до рідної і дорогої нашої організації, У. Н. Союза. До останної хвилї свого житя він був дуже гордий з того, що належав до У. Н. Союза.

Був се чоловік сильної будови, а притім молодий, бо числив не цілих 30 років. За житя здобув собі пошану між товаришами-союзовцями, а любов в своїй родині. Покійний осиротив жінку і двох маленьких синів, але оставив їх під опікою нашої дорогої організації, У. Н. Союза.

Яко бідний робітник він працював в поті чола, заробляв заледви на денне житє, але частину свого зарібку платив до У. Н. Союза, в котрім був забезпечений. „Не для мене се — говорив нераз — а для жінки і дітий. На випадок моєї смерти наша дорога організація утре їм слези".

Покійний ніколи не жалував сил, труду і гроша на народні цїли і все являв ся перший на поклик народу.

Упокоїв ся в Бозї дня 16. жовтня 1918 р. Вічна Йому память!

А тепер в імени бл. п. Стадника кличу до Вас, Родимці, котрі ще не належите до У. Н. Союза: Не відкладайте свого обезпеченя на завтра! Вступайте громадно в члени дорогої нам організації, У. Н. Союза, бо се для нас одинока тверда підпора на чужині. Ніхто не знає, яка судьба спіткає кого на будуче, бо житє наше робітниче наче бритва на волоску висить. Нині тішиш свою жінку і діточки; жиєш — то сьвята правда, але знай, що друга сьвята правда: в земли гниєш!

Тож за житя шукайте підпори для своїх дітий, котрі на случай свого сирітства знайдуть доброго і щирого опікуна в У. Н. Союзї, який утре їх сирітські слези.

Беріть примір з других, а Ваші діти не будуть на Вас плакати, Ваші кости з гробів викидати та тиняти ся попід чужі плоти. А Ви знаєте, що таких нещасливців найдеть ся тисячі тут в Америці.

Володимир Рекрут,
член 241 відділу У. Н. С.

ТУГА ЗА РОДИНОЮ.

Ой пійду я собі у лісок дубовий,
Там я собі знайду орішок лісковий.
Покочу я його з гори на долину,
Чей він ся покотить до моїї родини.
Він ся не покотить, бо високі гори;
Він ся не покотить, бо глибоке море.
Бо глибоке море, широкі простори,
Моя родинонько, не вздру тя ніколи.

Олекса Кузишин, Бразилія, Парана.

К. Гордійчук.

СЛЬОЗИ МАТЕРИ.

Як в пізну осінь дощ дрібний
Поливає землю-ниву,
Так рідна матір в час тяжкий
Зливає синову могилу.

Квилить, мов чайка, бідна мати
І побиваєть ся одна;
Нема поради кому дати, —
Отрута випита до дна.

І лементить вона, благає,
Когось о номіч зве;
Та син лежить, не привитає, —
Горе усім чуже.

Сумним, нудним тоді житє
Стає, як день осінний;
Убито серце, дух, чутє
Ударом тяжким, сильним.

Ансонія, Конн.

ДВОЛИЧНІСТЬ.

Велику ролю в житю відграє дволичність. Є се психічне явище, яким заражене всьо людство. Хто говорить, що ніколи в житю не був дволичним, сей бреше таксамо як той, хто каже, що ніколи в житю не збрехав. Як кожде явище має дві сторони — добру і злу, так і дволичність є гірша і красша. Добра дволичність буває тоді, коли намагаємо ся власні низкі почуваня, наклони й пристрасти закривати перед другими, а навіть перед самими собою, щоби їх поборювати, а за се вмовляти в себе богато таких прикмет, щоби предмет нашої любови без якихнебудь еґоїстичних намірів скріплювати в його шляхотних і добрих почуванях. Сьвідома дволичність, або дволичність уживана для лихих намірів — є поганою.

К. Гордійчук.

НЕ СУМУЙ.

Коли в тяжку хвилю люту
Сум тя, брате, огортає, —
Не впадай в тугу, в розпуку,
Бо ратунку в тім немає.

Житє, брате, боротьба є,
Боротьбою ми істнуєм;
Труд його нам виробляє,
Коли працею статкуєм.

Памятай лиш, хто статкує
І не кладе праці міри,
Коли робить хто, будує —
Достига своєї цїли.

Міць і сила чоловіка,
Його тверда, сьвята воля
Виробляє всьо для сьвіта;
В тім є щасте, житє, доля.

Ансонія, Конн.

І ВІРИТИ НЕ ХОЧЕТЬ СЯ...

Слїдуючі стрічки булиб зовсім непотрібні, як би наш загал вже раз навчив ся оцінювати працю в напрямі його морального лїченя. На жаль, навіть та часть нашої суспільности на еміграції, яка нібито має проводити нашим загалом, не все і не всюди вміє оцінити труди одиниць або організацій, які нераз посьвячують все, щоби бодай на один крок посунути наш загал. Всї навкруги нарікають, що в нас нічого нема, що в нас нічого не робить ся, але спитати кождого зосібна, скільки він в тім напрямі зробив, то кождий тільки плечима стисне, і не ворухне язиком. А преці богато дечого в нас в тім напрямі робить ся. А що його ніде не видати, то вина виключно нашого загалу. Наш загал зовсім байдужний.

Богато річий захвалюєть ся нашому загалови через часописи. Оголошують ся навіть від часу до часу українські підприємства, але се роблять по більшій части чужинці, які тільки нарід натягають, нераз в неможливий спосіб. І хто тут винен? Знов тойсамий загал! Він скорше заінтересуєть ся якимись чудотворними лїкарствами чудотворного нюйорського Мошка, ніж якимсь новим українським твором. А преці се ніщо инше як труд і праця українського автора або якогось свого підприємства. Замісць бібліотеки то в нашого чоловіка найдете купу ріжних фляшок, як не від медицини, то від горізки. Йому вічно здаєть ся, що він хорий. Може так і дійсно є, тільки він не знає, на що він хорий...

Є богато таких річий, які є потрібні лиш декому, але зате є річи потрібні всїм без виїмки, щось подібно як хлїб. Такою річию є приміром мапа нашої України. Признайте ся по щирости: хто її ще не має? А може лучше не кажіть, бо аж встидно! Але і те ще уйде, бо се відносить ся до загалу, який має дуже мале понятє про вартість тої річи. Але що сказати про заряди шкіл, льокалів, народних домів і товариств, які ще до нинї не постарались о велику стінну мапу України?...

При сій нагоді скажу вам щиру правду. Згадана мапа вже готова майже від року, а чи повірите, що до нинї спродано тільки дві, і то одну купив Український Народний Союз, а другу Українська Народна Школа в Ню Йорку. Ще раз повторю: дві мапи, і напишу цифрою: 2 мапи України! То скількиж після сего у нас в Америці льокалів? скільки шкіл? скільки товариств? Лучше не вичисляймо, бо встидно! І що се означає? Байдужність, дорогі родимці, соромна байдужність! І коли прийдете до української школи, до українського льокалю, до якоїнебудь товариської убікації, то побачите там повно оголошень дентистів, лїкарів, кравців, броварів, шинків, образи славних Мошків, а про мапу України, на яку би кождий бодай час від часу поглянув, протер свої очи, та хоч подивив ся, де прийшов на сьвіт, — то про се нікому і не снить ся!

Встидно, панове учителї, панове дяки, панове редактори, панове адміністратори, предсїдателї, завідателї, бізнесмени! — великий встид! Я цікавий почути від вас бодай одно слово. Пишіть прямо до редакції. Я вже заплачу за марку, але напишіть дещо про причини вашої байдужности.

М. Д.

Іван Казанівський.

ПРО ВІДУЧУВАНЄ.

В нинїшних часах, при кождій нагоді, як у вихованю домовім так і шкільнім, богато говорить ся і пишеть ся про „навчанє"; зате про „відучуванє" або зовсім нічого, або дуже мало. А прецінь у вихованю, особливо в нинїшних часах, як одно так і друге необхідне. Хто хоче вдоволити вимоги доброго вихованя, мусить конче послугуватись як першим так і другим.

Декому може здавати ся, що навчанє і відучуванє — се два суперечні, противні собі виховуючі середники; на ділї одначе одно й друге є рівновартним середником у вихованю, — як одно так і друге лише до доброго стреміти і прямувати повинно. Ріжниця хиба у сім, що: о скільки навчанє є милим середником як для виховуючого так і для вихованка, о стільки відучуванє, яко противне першому, все злучене з немилими вражінями, клопотами, грижею і т. п.

Вже від першої молодости дитини треба звернути пильну увагу на згадані висше, як декому видатись може, противні собі середники вихованя. Навчанєм ми мусимо змагати до вщіплюваня в душу дитини всїлякого добра, а відучуванєм берегти її перед лихими навичками, які, закорінивши ся в молоденькій душі дитини, можуть спричинити дуже лихі, прямо непридумані і ненадійні наслїдки в будуччинї дитини.

Вихованєм дитини, від першої її молодости, занимають ся родичі, а в приписанім шкільнім віці ми, народні учителї. Та не лиш молодіж шкільна потребує навчаня і відучуваня; потребує його й доростаюча молодіж, а то тимбільше, що з покінченєм народної школи не кінчить ся ще й саме вихованє. Як дальше ми про се переконаємось, то відучуванє є дуже важним середником вихованя; мимо сього одначе ми всї, учителї, а в першім ряді і то головно родичі, не велике значінє прикладаємо до нього, або не вміємо ним орудувати у відповідну пору і як слїд. Ми робимо се не з лихої волї, недбайливости, то що; нам лише здаєть ся, що вистане вже само навчанє, щоби дитину добре виховати, і тому не звертаємо уваги на відучуванє. Здаєть ся нам отже, що ми вчимо і добре виховуємо. Так, вчимо, — але не виховуємо, бо не вміємо вихіснувати відучуваня, противного навчаню, а прецінь до одної цїли ведучого. Злучім сї два середники в один, а тодї не лише що зробимо нашу працю лекшою і милїйшою, але й наслїдки нашого вихованя будуть гарнїйші, хосеннїйші.

І що-ж се таке відучуванє?

— Не шевелись, не завертай очима, не „покривляй ся", не кричи, не бав ся тим а тим, не дрочи собаки, не тягни кота за хвіст, не сварись, не прозивай і т. д. — раз-на-раз, все одно й тесаме... А дитина? Вона, як звичайно всї діти, до нашого крику й упімнень привикла і — нічого собі з них не робить. А тимчасом привичка, через постійне повторюванє рухів, мови і крику, у дитини кріпшає, а невиповнюванє приказів і заказів, байдужність і легковаженє у сповнюваню обовязків зростає. Чи можна отже дивуватись, коли родичі нарікають на своїх дітий, та бідкаючи говорять: „Ах!... скільки то треба вложити труду, заходів і праці, заки дитину до чогось можна наломити й привчити".

Чоловік має розум і вільну волю; але ся воля, головно у дітий, несьвідомих річи, має все більший нахил до лихого ніж до доброго. Проте і не диниця, що дитина, коли на неї не звертати-мемо пильної уваги, від першої своєї молодости вспіє придбати собі богато лихих привичок, норовів і примх, які опісля й стають ся другою її природою-вдачею. Внїшні впливи з окруженя дитини мають дуже легкий приступ до її ума та легко й швидко у нїм приймають ся і дозрівають; зате викорінювати їх приходить ся дуже тяжко і зпровола.

Навчати є дуже легко. І дитина навчилась усього того, про що її не треба було знати. „Придбала собі пристрастий і лихих привичок навіть не знати відкіля, коли і як" — нарікають родичі.

А „відучувати" — о, се инше діло. Чим лекше дитина чогось лихого навчить ся, тим тяжше викорінити се лихо з її душі. Тому саме так тяжко і з такою неохотою приходить ся нам се робити.

Проте у вихованю, від перших його початків, мусимо послугуватись не лиш навчанєм, але і відучуванєм. Нам треба звертати увагу на кожду черту характеру наших дітий, на їх рухи, мову, упір і примхи, — а тодї встережемо їх перед наслїдками лихих зовнїшних впливів. А коли так робитимемо постійно, не потребуватимемо в будуччинї послугуватись прикрим для нас відучуванєм.

А чи таке справді діеть ся? Я кажу — ні! Але пригляньмо ся сїй справі уважнїйше і розберім її основно.

Рідко, дуже рідко стрінути можна таких родичів, які би як слїд виховували свої діти вже від першої їх молодости. Звичайно буває таке, що першим вихованєм (розуміти тут треба вихованє домове) дітий родичі їх зовсім майже не занимають ся, а лишають його, як то кажуть, — „на Божу волю". Дехто каже: „Та що тут вже виховувати? А чейже се таке мале, дурне; що воно ще знає, де-де йому до сього!" І ніхто майже не уважає на перші житеві кроки тих невинних мальчиків, обдурюючи себе стереотиповим висловом: „Воно ще таке дурненьке!"

А тимчасом малі діти не такі „дурненькі", як се декому здаєть ся. Можна про се наочно переконатись, коли уважно стежити-мемо за дитиною на кождім кроцї, при кождій нагоді. Хто цікавий, хай уважно приглянеть ся дитинї тодї, коли в гуртку осіб старших іде оживлена бесїда. Дитина — сей „дурненький мальчик" — присївши десь в куточку, сидить тихесенько, не ворухнеть ся навіть, але зате добре уважає на все: на рухи розмовляючих осіб, їх погляди, захованє, а головно на бесїду. Дитина не пропустить з розмови ні одного словечка, а все затямить, та при нагоді повторить все: майже кождий зворот бесїди — навіть з відповідним наголосом і модуляцією — наслїдує кождий рух і примхи якось особи.

Родичі дивують ся „розумови" своєї дитинки і тїшать ся тим, що вона, хоча ще така маленька, а вже така дотепна й „розумна". Їм се навіть не при тямцї, що се власне початки лиха, яке пізнїйше або дуже тяжко, або й зовсім не дасть ся викорінити.

Вражіня зовнїшного сьвіта мають дуже легкий приступ до ума дитини. Ось тому саме вже від перших початків вихованя треба дуже пильнувати сього, щоби увагу дитини відвертати від лихих впливів зовнїшного сьвіта, цїлого і кождочасного окруженя дитини. Родичі повинні звертати пильно увагу також і на кожде слово своєї власної бесїди, свої рухи, примхи і т. п.

А чи таке все і всюди буває? Здебільша діеть ся зовсім противно. Ми лишаємо початкове вихованє наших дітий „самому собі", або, що гірше, добровільно — хоча подекуди може й несьвідомо — защіплюємо в них премного лихих навичок і норовів — таки власних. Аж коли отямимось і запримітимо, що з вихованєм наших дітий „щось не теє", що воно не ведене як слїд, після правил, — доперва тодї починаємо з натугою трудитись у сїм напрямі, щоби все лихо, яке вже прийшло ся й закорінило ся в душі дитини, виполоти і викинути. Добре ще, як хто доволї вчасно отямить ся; а то бувають і такі випадки, що всїлякі змаганя під тим оглядом бувають вже безхосенні. І кого-ж в такім разі винувати: дитину, чи родичів?

А родичі? — як звичайно родичі. Вони ніяк не хотять признаватись до сього, що причиною усього лиха по найбільшій части вони таки самі. Вони лиш уміють бідкати та нарікати, не завдаючи собі навіть труду розслїдити причини лиха.

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ГУМОР І САТИРА.

Релїґійні сварки.

Пані А.: Чому панство Аси посварили ся так, що хотять розводу?

Пані Б.: З релїґійних причин.

Пані А.: Як се? Вони-ж обоє однакового обряду.

Пані Б.: Власне тому. Вона хотіла йти в неділю до церкви, де є молодий і красний піп, а знова він хотів конечно йти до катедри, де співає хор, складаючий ся з самих молоденьких гарних панночок.

Відрізала.

Підчас гостини в одній хатї знаходила ся також учениця висшої кляси.

Один з присутних гостий, хотячи її допечи і завстидати, запитав її:

— Коли народив ся Ісус Христос?

— В сьвятий вечер Різдва Христового! — відповіла панна, а панич закусив зуби.

ВОЄННІ ВІСТИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

(Продовжене зі стор. 1-шої).

УТВОРЕНЄ НЕЗАВИСИМОЇ ПОЛУДНЕВО-СЛАВЯНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

БАЗИЛЕЯ (Швайцарія), 23. жовтня. — **Центральний екзекутивний комітет, вибраний дня 5. жовтня на народних зборах Словінців, Хорватів і Сербів в Загребі (Аграм), оголосив звіт, в якім подав до відома, що сейчас обіймає веденє політичних справ сих народів і приступить до утвореня независимої держави на демократичних підставах.**

Комітет проголосив отсї основні принципи:

1. Довести до злуки всїх Словінців, Хорватів і Сербів на народній підставі без огляду на їх теперішні політичні границї.

2. Утворити независиму державу на демократичній підставі.

3. Постарати ся, щоби народи, заступлені в полуднево-славянській раді, мали своїх делеґатів на мировій конференції.

Комітет відкидає плян, який містить ся в цїсарськім маніфестї для полагодженя національних проблемів в Австрії. Комітет забезпечить свобідний розвій всїм національним більшостям, які будуть входити в склад сеї держави. Сусїдним державам забезпечить він вільний доступ до моря.

Комітет взиває вкінци до згоди між поодинокими народами в цїли утвореня одної великої національної держави.

ПРОГОЛОШЕНЄ НІМЕЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ В АВСТРІЇ.

Соціяліст Зайц президентом нїмецько-австрійської ради.

БАЗИЛЕЯ (Швайцарія), 24. жовтня. — **Нїмецько-австрійські посли австрійського парляменту утворили установчі збори для веденя справ нїмецького народу в Австрії і видали маніфест, проголошуючи утворенє „нїмецької держави в Австрії".**

Карло Зайц, провідник нїмецьких соціялістів в Австрії, зістав вибраний президентом ново-утворених народних зборів.

Посли виявили бажане вистарати ся о автономію для Нїмців в Австрії і навязати зносини з другими народами.

Нова рада ухвалила резолюцію в справі утвореня окремого правительства для нїмецьких земель в Австрії. Нова держава буде робити стараня виєднати для себе доступ до Адрійського моря в порозуміню з другими державами. Заки війде в житє нова конституція, яку тепер виготовляєть ся, нарід буде заступлений через послів, зибраних до австрійського парляменту, які творять провізоричні народні установчі збори.

Се тїло буде заступати австрійських Нїмців на мирових переговорах і буде посїдати власть законодатну. Екзекутивна власть буде спочивати в руках комітету, зложеного з 20 членів, який буде мати право затягати довги і орудувати внутрішними справами.

„Ми є в силї і мусимо вести акцію в користь мира", заявив Зайц, обіймаючи президентуру народних зборів. „Ми мусимо робити все можливе, щоби зменьшити нужду серед нїмецько-австрійського народу. Нова нїмецька Австрія, якої основи ми хочемо положити, буде зорґанізована згідно зі свобідною волею нїмецько-австрійського народу".

Посол Вальднер, отвираючи наради народних зборів, заявив, що нїмецькі посли австрійського парляменту уповажнили його скликати збори яко народні збори нїмецьких Австрійців. Орґанізація буде мати повну свободу слова і вона проголосить урочисто независимість політичної держави австрійських Нїмців.

(Нїмецьке населенє в Австрії виносить після спису з 1910 р. 9,950.000 мешканців; ціле населенє Австрії виносило 28,325.000.)

Австрія не хоче вести переговорів з чесько-словацькою радою.

ЦЮРІХ, 24. жовтня. — **Австрія вишле небавом відповідь на ноту президента Вілсона,** як се доносять нинїшні вісти.

В нотї буде сказане, **що Австрія не буде вести переговорів з чесько-словацькою народною радою, але розпічне переговори з Чехами в Австрії.**

Ґр. Андраші угорським міністром загр. справ.

ПАРИЖ, 23. жовтня. — Пороблено кроки в цїли введеня в житє проклямації цїсаря Карла про независимість Угорщини, як се доносить телеґрама з Цюріху.

Ґр. Юлїй Андраші має бути іменований першим угорським міністром загр. справ.

Польські власти перейняли адміністрацію в Польщі.

АМСТЕРДАМ, 23. жовтня. — Австрійські власти в тій части Польщі, яка находила ся доси під адміністрацією австрійської армії, передали формально адміністраційну власть польському урядови, як се доносить телеґрама з Відня до берлїнської „Фосіше Цайтунґ".

(Австрійські власти мали під своєю контролею лише меньшу полудневу частину Польщі.)

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

Пошукую свого брата **ФЕДЯ СТАСІВ** з Верчан, повіт Стрий. Перед 3-ма місяцями мешкав в Філядельфії при Шамокін улиці. Хто би знав його адресу або він сам, прошу повідомити на мою адресу: **STEVE STASIW, P. O. Boonville, N. Y.** 26-28

Пошукую свого брата **ОЛЕКСУ БРОШКО,** 7 лїт не маю від него ніякої відомости. Він має находити ся в Арґентині. Хто би о нїм знав або він сам, нехай повідомить мене на адресу: **MICHAEL BROSZKO, Box 290, Ernest, Pa.** 26-28

Пошукую свого брата **КІНДРАТА ҐУРА.** Має перебувати десь в нюйоркськім стейтї. Хто би о нїм знав, або він сам, зволить зголоситись на адресу: **НИКОЛА ҐУРА, 507 Hartland Court, Chicago, Ill.** 127-29

Пошукую свого знакомого **ДЖОВА ПІНСЬКОГО,** котрий перебував в Пітсбурґу, а тепер має перебувати в Ботлер. Хто би його знав, або він сам, нехай зголосить ся до: **KATHERINE WERBOWA, 624 Merchant St., Ambridge, Pa.** 127-28

Пошукую **МИХАЙЛА ҐОҐОША.** Має перебувати в Нюарку. Він мешкав попередно під ч. 303 15-та Евеня. Хто би о нїм знав або він сам, нехай повідомить мене на адресу: **FRANKO KWICZAK, 92 Fleming Avenue, Newark, N. J.** 127-29

Пошукую свого сина **ВАСИЛЯ КОБИЛЮКА** з села Джурова, пов. Снятин, Галичина, котрий перед пятьма роками прибув до Злучених Держав. Має находитись в стейтї Пенсильванія або в Мансфілд, Огайо. Хто би о нїм знав або він сам, прошу зголоситись на адресу: ОЛЕКСА КОБИЛЮК, Box 355, Seymour, Conn. Хто менї подасть його адресу, той отримає $5.00 нагороди. 127-28

Пошукую своєї жени **АННИ БУКАЛО** і братанки **АННИ ЯСІНОВСЬКОЇ** з села Бліх, пов. Зборів, Гал. Прошу зголоситись на адресу: **BASIL BUKALO, 1140 Junction Ave., Detroit, Mich.** 128-29

Пошукую свого товариша **ІВАНА ХАМЧУКА.** Перебував на Evansville, Pa., опісля переніс ся до South Bethlehem, Pa. Хто би о нїм знав або він сам, прошу зголоситись на адресу: **F. KMET, 590 Hazard Road, Palmerton, Pa.** 128-30

Пошукую **ІВАНА ЛУЖЕЦЬКОГО** (Уланчин) і його сестри **ТАСІ,** з села Медвежі, пов. Дрогобич. Мають перебувати в околици Ню Йорку. Хто би о них знав або вони самі, зволять зголоситись **в дуже важній справі** на адресу: **DMITRO GRABOWSKY, 311 Emmett St., Phoenixville, Pa.** 28

Пошукую своїх товаришів **ВАСИЛЯ БОЙЧУКА** з села Зибранівки, пов. Снятин і **МИКОЛУ ОЛІЙНИКА** з Давидинизруба, пов. Сторожинці, Буковина. Давнійше перебували в Канаді, а тепер мають перебувати в Злучених Державах. Хто би о них знав або вони самі, прошу зголоситись в важній справі на адресу: **L. MELESCHUK, 126 Peel St., Paterson, N. J.** 28-30

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Важний розпорядок!

На першій сторонї нинїшного числа нашої часописи є поміщена дуже важна відозва Українського Комітету четвертої Позички Свободи. Ся відозва відносить ся в першій мірі до Українців другого федерально-горезервового дистрикту (стейти Ню Йорк, Ню Джерзи і повіт Фейрфілд стейту Конетікут), а відтак до всїх инших Українців, проживаючих в Америці. **Розпорядженє сеї відозви мусить бути виконане,** бо інакше прийдеть ся Українцям з сорому під землю сховатись!

В кождій українській громаді знайдеть ся бодай один сьвідомий сеї справи чоловік і розповість всїм своїм землякам, що їм під загрозою народного гнїву не вільно відтягнути ся від сповненя того обовязку, про який у тій відозві говорить ся. Сей обовязок дуже легенький і не виконати його — се вже була би карігідна байдужність, рівна народному злочинови!

Із зібраних доси вістий показуєть ся, що Українцї в Америці закупили бондів четвертої Позички Свободи на сотки тисяч долярів. За се вони дістануть від американських властий належне признанє, але тільки тодї, коли вони, купивши вже бонди, повідомлять про се вибраний до того Український Комітет, аби він міг предложити цїлу ту справу висшим кругам.

Деякі наші люди є иноді дуже, дуже недбалі, алеж і недбальство має свої границї! Хто жалувати-ме кусник паперу, щоби на нїм написати своє імя і назвиско, що ось-то там а там я купив такий а такий бонд, і 3-центову марку на вислане у відповідне місце сього коротенького повідомленя — сей уже не варт звати ся не тільки Українцем, але взагалї людиною. Такому чоловікови лїпше вже й на сьвітї не жити!

Чи знайдуть ся між нашим загалом в Америці такі людиска? — Побачимо!...

Українцї у Вілінґ, В. Ва., признають Українську Раду; закупили бондів за $28.950.

О. Іван Остап, греко-католицький сьвященик у Вілінґ, Вест Вірджінія, доносить нам, що Українці у Вілінґ, Йорквіл і в околици закупили бондів четвертої Позички Свободи за 28.950 долярів. Дальше о. І. Остап доносить, що у Вілінґ основано місцеве політичне товариство, до якого вступили всї члени парохії, члени товариств церковних і сьвітських, галицькі і закордонні Українцї. Місцеві Українцї були прошені і взяли участь в походах в День Свободи та витали Віліяма Г. Тефта, бувшого президента, в його кампанії за позичкою свободи. При кождій нагоді і у всіх важнїйших справах, походах і манїфестаціях місто просить Українців до участи. Український комітет постарав ся перевести конскрипцію місцевих і дооколичних Українців і зорґанїзувати їх політично.—Вкінци просить ся нас умістити в часописи слїдуючу заяву:—„Українська громада у Вілінґ, Вест Вірджінія, разом з членами і місцевими товариствами політичними і запомоговими заявила своє підпорядкованє під авторітет Української Ради, яко політичного представництва українського народу за океаном. — За виділ: о. Іван Остап, голова; Стефан Грушкевич, Михайло Горечко і Андрій Волошин".

Наслідки інфлюенци в Юті.

Стейт Юта, а особливо його міста Солт Лейк Сіти і Оґден є заражені інфлюенцою; шпиталї переповнені, число хорих збільшаєть чимраз; з дня на день все більше даєть ся відчувати брак лїкарів. Школи, церкві і театри позамикані; місто виглядає мертве. Професорки стали до помочи хорим. Майже всі церкви перемінено у шпиталї. Протягом трох тижнів в Оґден було 1.000 случаїв занедужаня, з того 30 смерти. Тепер потрохи дощі переходять, а у горах сніг упав; сподїваують ся отже, що ранні приморозки знищать трохи сю недугу. — Українців в Оґден є лише двох; один самотний, а другий жонатий, старший в лїтах. Можливо, що є десь більше, але я не знаю. — В. Б.

Посмертна згадка.

Теодозій Спасик з Пітсфілд, Масс., доносить нам, що там померло доси (до 21. жовтня) трох Українців на інфлюенцу, а се: Іван Проданюк з Устя Епископського, пов. Борщів; Антін Литвин і Яків Підлубний з Горошева, пов. Борщів. Проданюк був жонатим; полишив жінку і дитину, а прочі два були самітні. Всї три були щирими Українцями і добрими патріотами.

Чоловік помер, а його гроші десь пропали.

О. Собчак з Котсвіл, Па., доносить: — Минувшого тижня помер тут на інфлюенцу Українець Гринько Фещин, з Бліху, зборівського повіту в Галичині. Покійний полишив в краю жінку і четверо дітий. Мешкав у Петра Живчика, з самбірського повіту. Довідавшись про смерть Фещина, його товариш Петро Закрецький зараз поспішив до небіщика, бо знав, що він мав при собі гроші в сумі 1.300 долярів. Але надармо обшукали небіщика. Не найшли при нїм нїчого, крім банкової книжки на 160 долярів, яку забрав польський сьвященик, котрий поховав його. (Не думайте, що у нас може нема нашого сьвященика; є — о. Й. Дженджера, але він своїх людий більше боїть ся ніж інфлюенци). Хтось добре доробив ся грішми небіщика, який держав їх для жінки та дітий. До жадної запомогової орґанїзації покійник не належав, бо все казав, що має досить своїх гроший, аби по своїй смерти не оставити без цента свою родину. Фещин мав якусь родину в Ню Йорку і Трентонї, яка про його долю нїчого ще не знає.

Заборонено пересилати до Канади соціялїстичні видавництва.

Міністерство почт повідомило всїх почтарів у Злучених Державах, аби вони не приймали для пересилки жадних видавництв Промислових Робітників Сьвіта, адресованих до Канади.

Правительство не хоче знизити цїни їзди зелїзницею для жовнїрів.

Сенатор Калдер з Ню Йорку вніс в парляменті проєкт, аби жовнїрам американської армії знизити цїну їзди зелїзницею так, щоби вони платили цента за милю. Сьому спротивив ся заступник міністра війни Кровел, який тепер заступає міністра Бейкера, кажучи, що знижка справила би богато прикростий для зелїзничого руху, який і так є перетяжений.

Право голосу, а старші женщини.

Як незамужні женщини встидають ся старшого віку, сьвідчить факт, що велика їх скількість не реґіструвала ся до слїдуючих виборів у нюйорськім стейтї. Хоч за виборче право женщини довго бороли ся, а прецінь коли треба було використати його, вони се не всї зробили, бо встидали ся сказати при реґістрації голосів свої лїта.

Телеґрафісти домагають ся 5 долярів денно.

Союз торговельних телеґрафістів Америки виробив нову склаю платнї для телеґрафічних робітників і предложить її міністрови Борлезонови, телеґрафічній комісії та военно-робітничій комісії. Говорить ся у проєктї, що найнизша платня телеґрафічного робітника має виносити 5 долярів, а найвисша 8 долярів денно. Систему спеціяльних нагород („бонусів") треба знести.

Военно-робітнича комісія заявила ся за робітниками.

Справа зелїзничої компанії „Бруклин Репід Транзіт", яка віддалила від працї 40 робітників за се, що вони належали до робітничої юнії, опинила ся перед федеральною военно-робітничою комісією. Комісія зарядила, що компанія має назад приняти робітників до працї і виплатити їм всї гроші за весь час, через який вони не працювали.

Соціялїстичний бесїдник в Ню Йорку ранений підчас промови.

Нечуваний передвиборчий скандал лучив ся минувшої середи в Ню Йорку, де на публичних зборах хтось смертельно ранив соціялїстичного бесїдника Ізидора Корна. Корн, в імени соціялїстичної партії, промовляв на розї Медісон і Ґовернор улиць, коли нараз двох мущин зблизило ся до нього і один з них пробив його ззаду. Напасник утік, як деякі впевняють, до пивницї будинку, в якім міститься окружна кватира демократичної партії. Корна забрано до шпиталю „Ґовернор", де він лежить в грізнім станї. У звязи із сим нападом арештовано Луїса Шарахковіца. Корн каже, що напасника знає з видженя і може кождої хвилї його розпізнати.

Проґібіція в Тексас неконституційна.

Кримінально-апеляційний суд в Тексас завісив стейтову проґібіцію, кажучи, що вона не годить ся із законами поодиноких місцевостий, через що є неконституційна.

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Нїмцї і Україна.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on October 25, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Кореспондент нюйорської „Івнїнґ Пост" доносить зі Швайцарії, що союз нїмецьких мельників запротестував остро проти нїмецького правительства за се, що воно позволяє вивозити до Росії і на Україну млинські машини. Мельники кажуть, що се лежить в інтересї нїмецького млинського промислу, щоби великі нїмецькі млини на Реном також в мирних часах мололи російське збіже для Бельгії, Голяндії, Швайцарії та східної Франції. Коли по війнї нїмецькі млини опинять ся в Росії і на Українї, тоді сї держави будуть експортувати муку замісць збіжа, а ґрис оставить ся таки в них, на місци, і Україна буде годувати ним великі стада худоби.

По донськім зїздї.

Київська телеґрама до „Кельніше Цайтунґ" каже, що конґрес донської армії, який покінчив ся 13. вересня, ухвалив резолюцію, одобрюючи полїтику гетьмана Краснова супроти центральних держав, основану на вдоволеню зі спільних інтересів, які не ушкодили Донщини в боротьбі за або проти Нїмеччини. В дальшім тягу резолюція витає промощувану дорогу для добрих відносин з Україною і домагаєть ся тіснїйших зносин з Кубанщиною та сформованя одної держави з Донщини, Кубанщини і Терщини та инших сусїдних територій, які колись входили в склад російської імперії.

Жиди на Українї.

З наказу правительства в Київі розвязано Жидівську Народну Раду, сіоністичну орґанїзацію, яка була вимогла на правительстві Центральної Ради признанє повної національно-культурної автономії для Жидів на Українї. По розвязаню її члени разом з київською каґальною радою видали манїфест, в якім напали на правительство Скоропадського за се, що воно вмішуєть ся до жидівських внутрішних справ. В манїфестї також говорить ся, що Жиди будуть продовжати свою боротьбу за національні права. — Жидівській делеґації, під проводом В. Тьомкіна, український міністер внутрішних справ дав запевненє, що поробить всї заходи проти жидівських погромів і дасть дозвіл на отворенє каґальної ради в Харкові. — Як доносить нюйорський жидівський денник „Варгайт", правительство удержавило жидівський полїтехнїчний інститут в Катеринославі, знаний тепер яко Жидівський Науковий Інститут. Університет дістає підмогу від українського міністерства просьвіти, яке згодило ся також платити половину всїх дефіцитів.

Український посол в Румунії.

Українським послом до Румунії іменовано Чоботаренка.

„Чудо" в Струпкові.

Серед мало сьвідомих, необразованих людий час від часу появляють ся якісь чудеснї люди, якісь чудеснї жінки, що творять чуда, лїчать або предсказують будучність. Такесаме мало недавно місце в Галичинї, в селї Струпкові, коло Отинїї за Станиславовом, де серед малосьвідомого українського населеня розійшла ся поголоска про „чудо". Сотки тисяч людий відвідало вже Струпків, складаючи там до поміщених двох бочок гроші, яких загальна сума виносить вже сотки тисяч. А тепер питанє, в чім полягає се „чудо"? Звичайній, селянській дівчинї Українцї, Оленї Матвійчук, мала показати ся Матір Божа. В тім місци мали поставити хрест, однак жандармерія на се не дозволила. Мимо сего приготований хрест мав сам вкопати ся в землю, без ніяких слїдів порушеня землї. Дівчина виступила проти Жидів та заказала продавати їм хліб. До сьвітських інтелїґентнїйших осіб, як рівнож і до духовенства, котре хотїло розслїдити сю справу, ся дівчина відносить ся з недовірєм. Гр.-кат. епископови Хомишинови казала відправити богослуженє під хрестом, а коли він запитав її про подробиці, в який спосіб Мати Божа їй показала ся, дівчина відправила його з нїчим. Вона лежить цїлими днями, часом і девять днів, нїчого не їсть і є здоровою. Лише, коли зберется ся більше число жовнїрів, встає і проповідує. Найважнїйше однак, що темний селянський нарід складає їй свої грошеві датки. Сеї справи, як подає одна польська часопись, не розслїджено ще як слїд.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

А. Д., Клівленд, О. — Порушена Вами справа не заслугує на те, щоби нею займати ся аж понад міру. До чого доведе полеміка з особами, котрим все чорно в очах?... Забудьте за сю нїкчемну справу, наостріть перо і пишіть щось пожиточнїйшого, бо у Вас є талан до писаня.

Поступовець, Пітсбурґ, Па. — Дописи, писані таким тоном і в такій формі, не можуть бути друковані в „Свободї". Як пришлете марки на зворот, то ми Вам Вашу допись відішлемо.

СЛОВА ПОТІХИ.

Дорога Пані Тимкевич!

Не маємо слів на виражене пригнобленя, яке ми відчули днесь, довідавшись з часописи „Свободи", що сумний випадок спричинив смерть Вашому дорогому мужови. Людська симпатія не годна достаточно потїшити у так великій страті яку Ви дізнали.

Нехай Бог, що дає повну розраду, злегчить тягар Вашого смутку. Ваші добре знакомі — **Даман і Марія Завійські.**

НЮАРК, Н. ДЖ.

Комітет Шкільний і церковний при церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку, котрий заповів на день 26-го жовтня с. р. посьвячене школи і забаву, повідомляє сею дорогою всїх інтересованих і всїх громадян, що згадане посьвячене не відбуде ся в заповідженім дни, з причини пануючої в сїм місті інфлюенции. 128

В своїм часї оголосить ся день в котрім відбуде ся згадане посьвячене. Закуплені тепер тикети будуть важні.

КОМІТЕТ.